

BROEDVOGELS VONDELPARK 1981. WOUTER VAN DER WEIJDEN.

Voor het 9e achtereenvolgende jaar is het in 1981 gelukt een broedvogelinventarisatie van het Vondelpark uit te voeren. Daarmee werd een traditie voortgezet die teruggaat tot J.P. Thijssse's eerste waarnemingen in 1890. In de periode 1944-48 (en 1954) werden kwantitatieve inventarisaties verricht door A.J. Cnoop Koopmans en P.W. Brander, welke laatste ook nu weer een bijdrage leverde. Het Vondelpark levert daarmee één van de zeer weinige lange termijn broedvogelinventarisaties van Nederland; een gegeven dat helaas niet werd gebruikt in het recent verschenen *Randstad en Broedvogels* (Vogelwerkgroep Avifauna West Nederland 1981).

Wat de inventarisaties de laatste jaren extra spannend maakte waren de eind 1977 begonnen renovatie-werkzaamheden in de westelijke helft van het park: grond werd opgehoogd, drains werden vernieuwd, de boomlaag werd uitgedund, struiken aangeplant, paden vernieuwd etc. (zie ook Kooy 1979). Tevens werd voortgegaan met boomchirurgische werkzaamheden, waarbij o.a. holtes werden dichtgemaakt. Zouden deze werkzaamheden leiden tot een verschuiving in de broedvogelstand?

METHODE.

De inventarisaties werden verricht door de volgende personen op de volgende data:

21/3 Kees Hazevoet
 4/4 Mieke Brander
 25/4 Fred Vogelzang
 eind 4 & 4/5 P.W. Brander
 2/5 Wouter van der Weijden
 16/5 Wim van der Schot
 30/5 Ed Veling
 18/6 Fred Vogelzang
 27/6 Clemens van de Wiel

Alle inventarisaties werden verricht in de vroege morgenuren, behalve die eind april/begin mei en op 18/6. Op 9/8 werd nog een kort bezoek afgelegd. De Merel werd alleen geïnventariseerd op 25/4 en 30/5 tijdens de ochtendzangpiek.

Vergeleken met het voorgaande jaar werd wat meer gelet op de Spreeuw en werd meer geïnventariseerd aan het eind van het broedseizoen.

Voor wat betreft de gehanteerde methoden van inventariseren, noteren en interpreteren wordt verwezen naar Stoffels & Van der Weijden (1981). De uiteindelijke schattingen op basis van de verzamelkaarten werden opnieuw verricht door schrijver dezes.

RESULTATEN

De resultaten voor 1981 staan vermeld in de Tabel, die tevens de resultaten vanaf 1976 geeft. Bezien we de resultaten, dan konstateren we vergeleken met 1980 maar weinig veranderingen. Hetgeen uiteraard ten dele op rekening kan komen van de weinig nauwkeurige schattingsmethode die het karteren van zingende ♂♂ nu eenmaal is. Toch zien we enkele opmerkelijke veranderingen:

-de vestiging van de *Meerkoet* lijkt definitief zijn beslag te hebben gekregen. Werd in 1980 nog slechts één zeker broedgeval vastgesteld, in 1981 waren het er minstens vijf. Opvallend genoeg allen in het zuidwestelijke deel van het park, waar de vijvers zijn uitgediept in verband met de ophogingswerken.

-ook de *Kuifeend* lijkt zich definitief te vestigen, eveneens vooral in de zuidwestelijke vijvers. Werd in 1980 na april slechts één paartje / solitair ♂ vastgesteld, in 1981 waren dat er minstens vier. Van pulli en nesten evenwel geen spoor, zodat broeden onzeker is. Zouden de pulli al snel zijn opgegeten door snoeken of ratten?

-de vergeleken met 1980 hogere schatting voor de *Grauwe Vliegenvanger* kan zeer wel berusten op het grotere aantal late waarnemingen.

BROEDVOGELS VONDELPARK 1976-1981: geschat aantal territoria.

	<u>1976</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>
"Wilde" Eend	+	+	+	8-12	9-12	12-14
Kuifeend	-	-	-	-	0-1	0-4
Waterhoen	8-12	12	7-10	9-12	7-12	9-12
Meerkoet	-	-	-	-	1-3	5-6
Torenvalk	-	-	-	0-1	-	-
Boomvalk	-	-	-	0-1	0-1	0-1
Holenduif	4-5	5-7	6-9	7-10	4-8	5-9
Houtduif	35-50	50-70	40-60	50-65	35-60	40-70
Turkse Tortel	8-12	11-13	7-11	8-12	5-9	9-12
Bosuil	-	-	-	0-1	1	1
Halsbandparkiet	-	1	1	0-1	1	1-2
Grote Bonte Specht	0-1	1-2	1-3	0-1	1-2	0-1
Kleine Bonte Specht	-	-	-	0-1	-	0-1
Winterkoning	16-18	18-22	21-27	20-26	20-30	20-30
Heggemus	14-16	18-26	15-25	23-30	15-25	15-25
Zanglijster	30-38	32-37	25-35	20-30	20-35	20-35
Merel	105-140	100-135	100-140	90-135	80-120	90-135
Roodborst	3-4	2-3	5-7	2-3	2-6	5-8
Zwartkop	1-3	2-4	3-6	4-8	3-5	2-4
Tuinfluiter	-	1-2	-	-	0-3	0-3
Braamsluiper	-	-	-	0-1	-	0-1
Tjiftjaf	5-8	7-10	8-11	8-12	4-10	3-7
Spotvogel	-	-	-	-	0-1	-
Grauwe Vliegenvanger	1-3	6-9	5-8	6-9	3-6	8-13
Koolmees	11-17	14-16	18-25	20-25	20-30	25-35
Pimpelmees	14-17	16-23	25-35	25-30	18-25	15-25
Boomkruiper	5-7	7-10	6-10	10-15	6-10	10-15
Groenling	4-5	7-10	8-13	7-10	5-9	6-11
Vink	6-8	6-9	7-10	4-7	5-10	3-5
Huismus	+	+	+	+	+	+
Spreeuw	15-20	15-25	20-35	20-30	5-30	10-25
Kraai	3-4	4-5	4-5	5	2-4	3-6
Kauw	1-2	1	1-2	1-2	1-3	1-3
Ekster	8	10-12	7-8	7-8	4-8	6-8
Gaai	3-4	3-5	5-7	4-7	2-4	3-5
Totaal territoria (excl. W. Eend, Huis- mus en Halsbandparkiet)	<u>300-402</u>	<u>348-468</u>	<u>344-502</u>	<u>350-497</u>	<u>269-471</u>	<u>316-516</u>
Totaal soorten (excl. Halsbandparkiet)	24-25	26	25	24-30	27-31	26-32

-moeilijker te verklaren lijkt de afname van de *Vink*, toch al opmerkelijk schaars voor zo'n bosachtig park.

Andere vermeldenswaardigheden:

- de *Bosuil* was opnieuw present met een paartje op 25/4 en een roepend ex. eind april bij het Kattenlaantje. Hoewel het paartje werd vastgesteld in de buurt van een nestkast, werden geen tekenen van broeden waargenomen. Nu zijn ook weinig (nacht)waarnemingen gedaan in de broedtijd (februari/maart), maar daar staat tegenover dat de jongen nog minstens 3 maanden in het territorium plegen te blijven, waarbij de vogels zich tamelijk luidruchtig kunnen gedragen (Buker, mond. med.).

- de verwachte vestiging van de *Bonte Vliegenvanger* bleef uit. Wel werd op 2/5 een zingend ♂ waargenomen bij het Vondelmonument, maar langdurig zingen bij een nestkast, zoals in 1980, werd niet vastgesteld.
- Tureluur*: baltsend paar 16/5.
- Visdief*: foeragerend eind april, 16/5 en 31/5. Vermoedelijk behoorden deze tot de kolonie langs de Schiphollijn t.h.v. de Einsteinweg.
- Kleine Bonte Specht*: 1 ex. roepend 21/3.
- Kramsvogel*: 1 ex. 27/6. Toekomstige broedvogel?
- Braamsluiper*: 1 ex. zingend 25/4.
- Fitis*: weer volop aanwezig eind april/begin mei, maar geen enkele "blijver", zoals gewoonlijk.
- Roek*: 1 ex. 21/3. Voormalige broedvogel, maar al vele jaren niet meer waargenomen.

Vondelpark

foto: Peter Scholten

TOT SLOT

Overzien we alle resultaten vanaf 1977, dan lijkt het erop dat de ingrijpende renovatiewerkzaamheden die de laatste jaren in het park hebben plaatsgevonden, tot dusver geen grote gevolgen hebben gehad voor de vogelstand. De vestigingen van Meerkoet en Kuifeend zijn zeker opvallend. Maar het uitdunnen van de boomlaag en het aanplanten van struiken in de westelijke helft van het park lijken (nog) geen grote gevolgen te hebben gehad. Misschien reageert de vogelstand echter vertraagd.

Dit brengt mij overigens op een belangrijke omissie: het ontbreken van een beschrijving van de renovatiewerkzaamheden. Dit zal het later moeilijker maken om eventuele veranderingen in de broedvogelstand in verband te brengen met veranderingen in de beplanting. Vermoedelijk houdt de Gemeente hierover wel gegevens bij. Maar het kan geen kwaad als de tellers ook zelf een en ander noteren.

Verder valt natuurlijk te hopen dat erdit jaar meer duidelijkheid komt over het broeden van Kuifeend en Bosuil.

Met dank aan degenen die dit jaar meewerkten aan de inventarisatie en commentaar leverden op het konsept van dit verslag.

LITERATUUR

- Kooy, A. 1979. De renovatie van het park. Werk in Uitvoering 29:20-23.
Stoffels, J. & W.J. van der Weijden. 1981. Broedvogels Vondelpark 1976-1980.
De Gierzwaluw 19:45-48.
Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland. 1981. Randstad en Broedvogels. Tilburg.
W.J. van der Weijden.

WAARNEMINGEN IN DE REGIO AMSTERDAM, INCLUSIEF HET AMSTERDAMSE BOS,
DECEMBER 1981 TOT EN MET FEBRUARI 1982.

Gebruikte afkortingen:

- AA - Mevr. A.C. Arntzen
KH - Kees Hazevoet
SS - Steven Schoevaart
VOD - Vogel Overleg Diemen (Guus van Duin, Rob Sjouken, René Stet, Fred Runé, Steven Schoevaart, Willem vd Waal, Joop Buker, Adri Meijer, Fred Vogelzang.)
WW - Willem v.d. Waal

Samengesteld door: W.E.M. van der Schot,
Koningstraat 8/2,
1011 EV Amsterdam,
tel. 020-253431.

Roodkeelduiker

- 16/1 1 ex 3e Diem (VOD)
25/2 1 ex Ringvaart bij Lijnden (KH)

Fuut

Periode maximum Noordkant Amsterdamse Bos: 2/2 30 exx (AA)

Roodhalsfuut

- 2/12 1 ex Azië-haven (WW)
19/2 3 exx Gemeenteterrein, 1 ex Oeverland Meerzicht, Amsterdamse Bos (AA)

Kuifduiker

- 21/12 1 ex Piet Heinkade, Oostelijke Havens (WW)

Geoorde Fuut

- 12/12 1 ex gehoord Vijfhoek (VOD)
28/12 1 ex Azië-haven (WW)
11/2 1 ex Buitenliede (KH)

Dodaars

- Periode maximum Nieuwe Meer: 8/1 20 exx (AA)
9/12 9 exx Kleine Nieuwe Diep (VOD)
2/1 1 ex in wak van minder dan één meter doorsnee, 2e Diem (VOD)

Roerdomp

- Gehele periode 1 tot 4 exx op de Vijfhoek (VOD)
13/12 1 ex jachthaven Driessen, Nieuwe Meer (B.J. Bol)
28/12 1 ex Hoofddorps recreatiegebied (Verhoeve)
28/12 1 ex Amerika-haven (WW)
10/1 1 ex Militair opslagterrein Ringvaart (B.J. Bol)
12/1 1 ex Meerpad Amsterdamse Bos (Daalder)
16/1 1 ex Kleine Nieuwe Diep, 1 ex Diemerzeedijk (VOD)